

62018CJ0004

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

16. října 2019 (*1)

„řízení o předběžné otázce – Daně – Společný systém daní z přidané hodnoty (DPH) – Směrnice 2006/112/ES – Článek 132 odst. 1 písm. a) – Osvobození některých činností v obecném zájmu od daní – Veřejné pošty – Směrnice 97/67/ES – Poskytovatel všeobecných poštovních služeb – Soukromý operátor poskytující službu úředního doručení písemností od soudů nebo správních orgánů“

Ve spojených věcech C-4/18 a C-5/18,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Bundesfinanzhof (Spolkový finanční soud, Německo) ze dne 31. května 2017, došlými Soudnímu dvoru dne 3. ledna 2018, v řízeních

Michael Winterhoff, jako insolvenční správce společnosti DIREKTexpress Holding AG,

proti

Finanzamt Ulm (C-4/18),

a

Jochen Eisenbeis, jako insolvenční správce společnosti JUREX GmbH,

proti

Bundeszentralamt für Steuern (C-5/18),

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení E. Regan (zpravodaj), předseda senátu, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič a C. Lycourgos, soudci,

generální advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

—

za M. Winterhoffa, jako insolvenčního správce společnosti DIREKTexpress Holding AG, a za J. Eisenbeise, jako insolvenčního správce společnosti JUREX GmbH, C. Hahnem, Steuerberater,

—

za německou vládu T. Henzem a R. Kanitzem, jako zmocněnci,

—

za finskou vládu H. Leppo, jako zmocněnkyní,

—

za Evropskou komisi W. Möllsem, jakož i L. Lozano Palacios a L. Nicolae, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout vč bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1

Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu čl. 2 bodu 13 a čl. 3 odst. 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/67/ES ze dne 15. prosince 1997 o společných pravidlech pro rozvoj vnitřního trhu poštovních služeb Společenství a zvyšování kvality služby (Úř. věst. 1998, L 15, s. 14; Zvl. vyd. 06/03, s. 71), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/6/ES ze dne 20. února 2008 (Úř. věst. 2008, L 52, s. 3, a oprava Úř. věst. 2015, L 225, s. 49) (dále jen „směrnice 97/67“), jakož i čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. 2006, L 347, s. 1).

2

Tyto žádosti byly předloženy v rámci dvou sporů mezi zaprvé Michaellem Winterhoffem, jako insolvenčním správcem společnosti DIREKTexpress Holding AG a Finanzamt Ulm (daňovým úřadem v Ulmu, Německo) (věc C-4/18), a zadruhé Jochenem Eisenbeisem, jako insolvenčním správcem společnosti JUREX GmbH a Bundeszentralamt für Steuern (spolkovým ústředním daňovým úřadem, Německo) (věc C-5/18), ohledně odmítnutí osvobodit služby úředního doručování písemností, které poskytují tyto společnosti soudem a správním orgánem, od daně z přidané hodnoty (DPH).

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 97/67

3

Článek 2 směrnice 97/67, který je součástí kapitoly 1 této směrnice, nadepsané „Účel a oblast působnosti“, uvádí následující definice:

„Pro účely této směrnice se

1)

„poštovními službami“ rozumí služby zahrnující výběr, třídění, přepravu a dodávání poštovních zásilek;

1a)

„poskytovatelem poštovních služeb“ se rozumí podnik poskytující jednu nebo více poštovních služeb;

[...]

4)

„výběrem“ rozumí sběr poštovních zásilek poskytovatelem poštovních služeb;

5)

„dodáváním“ rozumí postup od třídění na dodací poštu až po dodání poštovních zásilek jejich adresátům;

6)

„poštovní zásilkou“ rozumí zásilka s adresou v konečné podobě, ve které má být poskytovatelem poštovních služeb dodána. Kromě listovních zásilek jsou to rovněž například knihy, katalogy, noviny, časopisy a poštovní balíky obsahující zboží s obchodní hodnotou či bez obchodní hodnoty;

[...]

9)

„doporučenou zásilkou“ rozumí služba poskytující paušální záruku proti ztrátě, poškození nebo úbytku obsahu a dávající odesílateli, případně na jeho žádost, důkaz o podání poštovní zásilky nebo o jejím dodání adresátovi;

[...]

13)

„poskytovatelem všeobecných služeb“ rozumí veřejný nebo soukromý poskytovatel poštovních služeb poskytující všeobecné poštovní služby nebo jejich část v členském státě, jehož totožnost byla sdělena Komisi v souladu s článkem 4;

[...]

17)

„uživatel“ se rozumí jakákoli fyzická nebo právnická osoba mající prospěch z poskytování poštovních služeb jako odesílatel nebo adresát;

[...]“

Kapitola 2 této směrnice, nadepsaná „Všeobecné služby“ obsahuje články 3 až 6 této směrnice. Uvedený článek 3 zní takto:

„1. členské státy zajistí, aby uživatelé mohli využívat práva na všeobecnou službu zahrnující trvalé poskytování poštovní služby ve stanovené kvalitě ve všech místech na jejich území za dostupné ceny pro všechny uživatele.

[...]

4. Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby všeobecné služby obsahovaly především:

—

výběr, třídění, přepravu a dodání poštovních zásilek do 2 kg,

—

výběr, třídění, přepravu a dodání poštovních balíčků do 10 kg,

—

služby doporučených a cenných zásilek.

[...]

7. Všeobecné služby podle tohoto článku zahrnují vnitrostátní i přeshraniční služby.“

5

Článek 4 uvedené směrnice stanoví:

„1. Jednotlivé členské státy zajistí zaručení poskytování všeobecných služeb a oznámí Komisi opatření přijatá ke splnění této povinnosti. Výbor uvedený v článku 21 je informován o opatřeních přijatých členskými státy k zajištění poskytování všeobecných služeb.

2. členské státy mohou určit jeden či více podniků jakožto poskytovatele všeobecných služeb, aby byly všeobecné služby poskytovány na celém území daného státu. členské státy mohou určit různé podniky k poskytování různých prvků všeobecných služeb nebo k pokrytí různých částí území daného státu. [...]

členské státy oznámí Komisi totožnost poskytovatele nebo poskytovatelů všeobecných služeb, které určí. [...]

Směrnice 2006/112

6

Článek 131 směrnice 2006/112, který je uveden v kapitole 1, nadepsané „Obecná ustanovení, hlavy IX této směrnice, nadepsané „Osvobození od daní“, stanoví:

„Osvobození od daní podle kapitol 2 až 9 se uplatňují, aniž jsou dotčeny jiné předpisy [unijního práva], a za podmínky, které členské státy stanoví k zajištění správného a jednoduchého uplatňování těchto osvobození a k zamezení veškerých daňových úniků, vyhýbání se daňovým

povinnostem ?i [jakémukoliv] zneužití da?ového režimu.“

7

Kapitola 2, nadepsaná „Osvobození n?kterých ?inností od dan? ve ve?ejném zájmu“, téže hlavy IX obsahuje ?lánek 132 této sm?rnice, který v odstavci 1 uvádí:

„?lenské státy osvobodí od dan? tato pln?ní:

a)

poskytnutí služeb a dodání zboží, která s t?mito službami souvisejí, ve?ejnými poštami, vyjma p?pravu cestujících a telekomunika?ní služby;

[...]“

N?mecké právo

UStG

8

Mezi pln?ními, na která se vztahuje § 1 odst. 1 bod 1 Umsatzsteuergesetz (zákon o dani z obratu, dále jen „UStG“), ve zn?ní použitelném na spor v p?vodním ?ízení ve v?ci C?4/18, byla od dan? osvobozena podle § 4 bodu 11b tohoto zákona „pln?ní, která p?ímo souvisejí s poštovními službami spole?nosti Deutsche Post AG“.

9

Ve zn?ní UStG použitelném na spor v p?vodním ?ízení ve v?ci C?5/18, a sice ve zn?ní platném ode dne 1. ?ervence 2010, byla od dan? z obratu osvobozena podle § 4 bodu 11b tohoto zákona tato pln?ní:

„Všeobecné služby uvedené v ?l. 3 odst. 4 [sm?rnice 97/67]. Podmínkou pro osvobození od dan? je, že podnikatel se na základ? osv?d?ení spolkového úst?edního da?ového ú?adu zavázal v??i tomuto orgánu, že bude podle první v?ty nabízet na celém území Spolkové republiky N?mecko celkové všeobecné služby nebo jejich ?ást.“

Zákon o poštovních službách

10

Ustanovení § 11 Postgesetz (zákon o poštovních službách ze dne 22. prosince 1997, BGBl. 1997 I, s. 3294), ve zn?ní použitelném na spory v p?vodním ?ízení, nadepsané „Definice a obsah všeobecných služeb“, stanoví:

„1. Všeobecné služby p?edstavují minimální nabídku poštovních služeb podle § 4 bodu 1, které jsou poskytovány na celém území v ur?ité kvalit? a za p?ijatelnou cenu. Všeobecné služby jsou omezeny na poštovní služby, pro n?ž je nutné povolení a poštovní služby, které mohou být poskytovány alespo? ?áste?n?, vzhledem na zp?sob dopravy, spole?n? s poštovními službami vyžadujícími povolení. Zahrnují pouze takové služby, které jsou obecn? považovány za nezbytné.

2. Spolková vláda může na základě nařízení, které vyžaduje souhlas [Bundestag (Spolkový parlament, Německo)] a [Bundesrat (Spolková rada, Německo)], v souladu s odst. 1, stanovit obsah a rozsah všeobecných služeb [...]"

11

Ustanovení § 33 odst. 1 tohoto zákona, nadepsané „Povinné úřední doručení“ zní takto:

„Držitel licence, který provádí doručování zásilek, je povinen úředně doručit listovní zásilky bez ohledu na jejich váhu v souladu s ustanoveními procesních předpisů a zákonů, které upravují doručování ve správním řízení. Při plnění této povinnosti má držitel licence veřejnoprávní pravomoci (pověřený podnikatel).“

12

Ustanovení § 34 uvedeného zákona, nadepsané „Odměna za úřední doručení“, zní:

„Povinovaný držitel licence má nárok na odměnu. Tato odměna se poskytuje za všechny služby poskytované držitelem licence včetně úředních oznámení a zpožděného doručení podkladů k úřednímu oznámení orgánu, který požádal o doručení. Odměna je stanovena podle požadavků uvedených v § 20 odst. 1 a 2. Musí být schválena regulačním orgánem. [...]"

Nařízení o všeobecných poštovních službách

13

Článek 1 Post-Universaldienstleistungsverordnung (nařízení o všeobecných poštovních službách) ze dne 15. prosince 1999 (BGBl. 1999 I, s. 2418), ve znění použitelném na spory v původním řízení, stanoví:

„1. Za ‚všeobecné služby‘ se považují tyto poštovní služby:

(1)

Přeprava listovních zásilek ve smyslu § 4 bodu 2 zákona o poštovních službách, pokud jejich váha nepřesahuje 2000 gramů a jejich rozměry nepřekračují rozměry stanovené v Světové poštovní úmluvě a příslušných prováděcích nařízeních,

(2)

Přeprava adresovaných balíčků, jejichž hmotnost nepřesahuje 20 kilogramů a jejichž rozměry nepřekračují rozměry stanovené v Světové poštovní úmluvě a příslušných prováděcích nařízeních,

(3)

Přeprava novin a časopisů ve smyslu § 4 bodu 1 písm. c) zákona o poštovních službách. [...]

2. Přeprava dopisních zásilek zahrnuje rovněž tyto formy zásilek:

(1)

doporučená zásilka (listovní zásilka, která je paušálně pojištěna proti ztrátě, krádeži nebo poškození obsahu a která je vydána na základě potvrzení o jejím převzetí),

(2)

cenná zásilka (listovní zásilka, jejíž obsah je pojištěn pro případ ztráty, poškození nebo úbytku obsahu až do výše odesílatelem udané hodnoty),

(3)

dobírka (listovní zásilka, která je příjemci vydána až po zaplacení určité peněžní částky),

(4)

expresní zásilka (listovní zásilka, která je doručena prostřednictvím zvláštního kurýra co možná nejdříve po jejím podání u doručovacího subjektu).“

Obžanský soudní řád

14

Ustanovení § 176 odst. 1 Zivilprozessordnung (obžanský soudní řád), které se týká úředního doručování, stanoví:

„Pokud je pošta, soudnímu úředníkovi nebo soudnímu vykonavateli předložena žádost o doručení nebo pokud je požádán jiný orgán o provedení doručení, předá kancelář písemnost, která má být doručena, v uzavřené obálce a připravený formulář dokladu o doručení. [...]“

15

Ustanovení § 182 tohoto soudního řádu, které se týká rovněž úředního doručování, zní:

„1. Jako důkaz o doručení [...] se vyplní potvrzení na formuláři k tomu určeném. [...]“

3. Doklad o doručení musí být vrácen bezodkladně prodejnímu místu v originálu nebo jako elektronický dokument.“

Spory v převodních řízeních a podobné otázky

Věc C-4/18

16

Pan Winterhoff je insolventním správcem společnosti DIREKTexpress Holding, proti které bylo zahájeno úpadekové řízení rozhodnutím Amtsgericht Ulm (okresní soud v Ulmu, Německo) ze dne 6. července 2011, ve kterém byl rovněž M. Winterhoff ustanoven tímto správcem. Tato společnost je zastřešující mateřskou společností skupiny, která poskytuje poštovní služby prostřednictvím dceřiných společností usazených na celém německém území. V průběhu let 2008 a 2009 činnost skupiny spočívala hlavně v úředním doručování písemností v souladu s německými ustanoveními veřejného práva, které se považovalo za plně osvobozené od DPH.

17

Na základě daňové kontroly za období od srpna 2008 do května 2009 měla daňová správa města

Ulm za to, že takové doručování musí podléhat DPH.

18

Společnost DIREKTexpress Holding podala nejprve proti tomuto rozhodnutí stížnost a následně, poté co byla tato stížnost zamítnuta, žalobu k Finanzgericht Baden-Württemberg (finanční soud pro Bádensko – Württembersko, Německo). V průběhu řízení vydala daňová správa města Ulm, která byla žalovanou před tímto soudem, daňové výměry pro DPH za roky 2008 a 2009.

19

Rovněž v průběhu tohoto řízení bylo zahájeno úpadkové řízení proti DIREKTexpress Holding a M. Winterhoff byl ustanoven insolventním správcem. Z tohoto titulu pokračoval v probíhajícím řízení.

20

Finanzgericht Baden-Württemberg (finanční soud pro Bádensko – Württembersko) zamítl žalobu podanou společností DIREKTexpress Holding z důvodu, že úřední doručování písemností nemůže mít prospěch z požadovaného osvobození. Tento soud měl zprvu za to, že podmínky stanovené v § 4 bod 11b UStG nebyly splněny, jelikož pouze plnění, která přímo souvisejí s poštovními službami společnosti Deutsche Post, jsou osvobozena od daně, a zadruhé za to, že není možné dovolávat se přímo čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112, jelikož úřední doručování písemností nepatří pod všeobecné služby ve smyslu tohoto ustanovení.

21

Pan Winterhoff podal proti tomuto rozhodnutí k předkládajícímu soudu, Bundesfinanzhof (Spolkový finanční soud, Německo) opravný prostředek „Revision“.

22

Předkládající soud má zprvu pochybnosti o tom, zda podnikatel, který v podstatě provádí úřední doručování písemností pro soudy nebo správní orgány, může být považován za poskytovatele všeobecných služeb ve smyslu čl. 2 bodu 13 směrnice 97/67. Tento soud se obzvláště zabývá otázkou možnosti podadit tyto činnosti konkrétně pod poštovní zásilku nebo poštovní balík ve smyslu čl. 3 odst. 4 směrnice 97/67 nebo pod doporučenou zásilku, kterou toto ustanovení rovněž uvádí.

23

Zadruhé má předkládající soud pochybnosti o tom, zda taková společnost, jako je DIREKTexpress Holding, může být považována za společnost, která zajišťuje poskytování služeb „veřejnými poštami“ ve smyslu čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112, takže služby úředního doručování, které poskytuje, musí být osvobozeny od DPH na základě tohoto ustanovení. Ve prospěch takového závěru svádí zejména skutečnost, že takové doručování se podílí na žádném výkonu spravedlnosti a slouží z tohoto titulu obecnému zájmu. Naopak, jelikož jedinec nemůže požadovat, aby došlo k úřednímu doručení, nemůže být toto plnění považováno za službu, která je k dispozici „všem uživatelům“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 97/67.

24

Za těchto podmínek se Bundesfinanzhof (Spolkový finanční dvůr) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je podnikatel, který provádí úřední doručování písemností v souladu s předpisy veřejného práva, „poskytovatelem všeobecných služeb“ ve smyslu článku 2 bodu 13 směrnice 97/67 [...], který poskytuje „ásteň“ nebo úplně tyto všeobecné poštovní služby, a jsou tato plnění osvobozena od daně podle čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice [2006/112]?“

Věc C-5/18

25

Pan Eisenbeis je insolventním správcem společnosti JUREX GmbH, v níž bylo zahájeno úpadekové řízení rozhodnutím ze dne 1. července 2011, ve kterém byl rovněž J. Eisenbeis ustanoven tímto správcem. Tato společnost provádí zejména úřední doručování písemností na německém území.

26

V průběhu roku 2010 společnost JUREX požádala Spolkový ústřední daňový úřad, aby jí vydal osvobodění o osvobození od DPH ohledně uvedené služby doručování. Tato společnost se tomuto úřadu zavázala, že bude nabízet na celém spolkovém území takovou službu úředního doručování písemností na základě použitelných procesních řádů a zákonů, v souladu s licencemi, které za tímto účelem udělila Bundesnetzagentur (Spolková agentura pro správu sítí).

27

Rozhodnutím ze dne 4. srpna 2010 odmítl Bundeszentralamt für Steuern (Spolkový ústřední daňový úřad) tuto žádost z důvodu, že služba, která byla předmětem žádosti, není všeobecnou poštovní službou.

28

V návaznosti na žalobu podanou J. Eisenbeisem, Finanzgericht Köln (finanční soud v Kolíně, Německo) potvrdil zamítnutí žádosti o osvobození dotčených služeb od DPH, a to ze stejného důvodu jako Bundeszentralamt für Steuern (Spolkový ústřední daňový úřad).

29

Pan Eisenbeis podal proti tomuto rozhodnutí k předkládajícímu soudu, Bundesfinanzhof (Spolkový finanční soud, Německo), opravný prostředek „Revision“.

30

Ze stejných důvodů, jaké jsou uvedeny v rámci věci C-4/18 se Bundesfinanzhof (Spolkový finanční soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1)

Spadá úřední doručování písemností podle předpisů veřejného práva [ustanovení jednacích řádů a zákonů, které upravují doručování ve správním řízení – § 33 odst. 1 zákona o poštovních službách] do všeobecných poštovních služeb podle čl. 3 odst. 4 směrnice 97/67 [...]

2)

Pro případ, že první otázka bude zodpovězena kladně:

Je podnikatel, který provádí úřední doručování písemností v souladu s předpisy veřejného práva, „poskytovatelem všeobecných služeb“ ve smyslu článku 2 bodu 13 směrnice 97/67 [...], který poskytuje také nebo úplně tyto všeobecné poštovní služby a jsou tato plnění osvobozena od daně podle čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice [2006/112]?”

31

Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 1. února 2016 byly věci C-4/18 a C-5/18 spojeny pro účely písemné i ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

K předložným otázkám

K přípustnosti žádostí o rozhodnutí o předložné otázce

32

Žalobkyně ve sporech v původním řízení napadají přípustnost žádostí o rozhodnutí o předložné otázce.

33

Zprvė tvrdí zejména to, že v rozsahu, v němž mají položené otázky určit, zda je osvobození od daně stanovené v čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112 použitelné na taková plnění, jako jsou plnění dotčená v původním řízení, nejsou tyto otázky užitečné pro vyřešení sporu v původním řízení. Pokud bude totiž rozhodnuto, že plnění dotčená v původních řízeních musí být považována za součást všeobecných služeb a že takoví poskytovatelé poštovních služeb, jací jsou dotčení v původních řízeních, musí být považováni za poskytovatele všeobecných služeb, musí být tato plnění nezbytně osvobozena od daně na základě tohoto ustanovení.

34

Zadruhé v rámci sporu v původním řízení ve věci C-5/18 předkládající soud již v usnesení ze dne 15. prosince 2016 rozhodl, že úřední doručování písemností je součástí všeobecných služeb, které jsou osvobozeny od DPH. Z tohoto usnesení vyplývá, že uvedený soud neměl žádné pochybnosti ohledně výkladu ustanovení unijního práva, která jsou předmětem projednávaných předložných otázek, takže nebylo nezbytné podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předložné otázce na základě článku 267 SFEU.

35

V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU v cí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předložné otázce pro vydání rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Týkají-li se tedy položené otázky výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 47 a citovaná judikatura).

Z toho vyplývá, že k otázkám týkajícím se unijního práva se váže domněnka relevance. Odmítnutí ze strany Soudního dvora rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 48 a citovaná judikatura).

V projednávané věci, pokud jde o argument uvedený v bodě 33 tohoto rozsudku, je třeba konstatovat, že ze skutečností, kterými disponuje Soudní dvůr, vyplývá, že předkládající soud skutečně projednává spory, v jejichž rámci má rozhodnout o otázce, zda činnosti úředního doručování písemností, jaké provádí společnost DIREKTexpress Holding a JUREX, mohou být osvobozeny od DPH na základě čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112. V tomto ohledu z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tento soud má za to, že odpovědi Soudního dvora na položené otázky se jeví jako rozhodující pro vyřešení těchto sporů. Za těchto podmínek je odpověď Soudního dvora na položené otázky podle všeho nezbytná k tomu, aby umožnila předkládajícímu soud vydat rozsudek.

Pokud jde o argument vznesený žalobkyněmi v původním řízení, připomenutý v bodě 34 tohoto rozsudku, stačí konstatovat, že předkládající soud uvádí ve svých žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce, že má pochybnosti o odpovědi, kterou Soudní dvůr poskytne na položené otázky. Navíc žalobkyně nevznesly žádnou skutečnost, která by mohla zpochybnit zjištění v předchozím bodě, podle kterých projednává předkládající spor spory, jejichž vyřešení závisí na odpovědích, které poskytne Soudní dvůr na položené otázky.

Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce jsou proto přípustné v plném rozsahu.

K věci samé

Podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 2 bod 13 a článek 3 směrnice 97/67 musí být vykládány v tom smyslu, že takoví poskytovatelé služeb doručování zásilek, jako jsou poskytovatelé dotčení v původním řízení, kteří jsou jakožto držitelé vnitrostátní licence, která jim povoluje nabízet tuto službu, povinni provádět v souladu s ustanoveními vnitrostátního práva úřední doručování písemností od soudů nebo správních orgánů, musí být považováni za „poskytovatele všeobecných služeb“ ve smyslu těchto ustanovení, takže tato plnění musí být osvobozena od DPH jako služby poskytované „veřejnými poštami“ podle čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112.

V tomto ohledu je úvodem třeba připomenout, že podle čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112 jsou osvobozena od DPH poskytnutí služeb a dodání zboží, která s těmito službami souvisejí, veřejnými poštami.

42

Soudní dvůr tak již rozhodl, že na základě článku 131 směrnice 2006/112 se osvobození od daně stanovená v kapitolách 2 až 9 této směrnice použijí zejména za podmínky, že je členské státy stanoví k zajištění správného a jednoznačného uplatnění těchto osvobození a k zamezení jakýchkoli daňových úniků, vyhýbání se daňovým povinnostem či zneužití daňového režimu, tyto podmínky se však netýkají vymezení obsahu stanovených osvobození od daně (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. ledna 2001, Komise v. Francie, C-76/99 EU:C:2001:12, bod 26, jakož i ze dne 26. května 2005, Kingscrest Associates a Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, bod 24).

43

Osvobození od daně stanovená v článku 132 směrnice 2006/112 totiž představují autonomní pojmy unijního práva a proto musí být vykládány a uplatňovány jednotně na úrovni Evropské unie (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. května 2005, Kingscrest Associates a Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, bod 22, jakož i ze dne 21. ledna 2016, Les Jardins de Jouvence, C-335/14, EU:C:2016:36, bod 47).

44

Z tohoto hlediska podřízení určité činnosti DPH nebo její osvobození od DPH nemůže záviset na její klasifikaci ve vnitrostátním právu (rozsudky ze dne 26. května 2005, Kingscrest Associates a Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, bod 25, jakož i ze dne 14. června 2007, Haderer, C-445/05, EU:C:2007:344, bod 25).

45

Kromě toho podle ustálené judikatury Soudního dvora je třeba výrazy použité za účelem označení takového osvobození od daně, jako jsou uvedené v článku 132 směrnice 2006/112, vykládat restriktivně vzhledem k tomu, že osvobození představuje odchylku od obecné zásady, podle které je DPH vybírána z každého poskytnutí služby za protiplnění uskutečněnou osobou povinnou k dani. Výklad těchto výrazů však musí být v souladu s cíli sledovanými uvedenými osvobozeními od daně a splňovat požadavky zásady daňové neutrality, která je vlastní společnému systému DPH. Toto pravidlo striktního výkladu tak neznámá, že by výrazy použité pro definici uvedených osvobození od daně uvedených v článku 132 měly být vykládány zpusobem, který vyloučí jejich účinky (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. září 2017, Aviva, C-605/15, EU:C:2017:718, bod 30, a ze dne 26. října 2017, The English Bridge Union, C-90/16, EU:C:2017:814, bod 20).

46

V tomto ohledu je třeba uvést, že článek 132 směrnice 2006/112 je uvedený v kapitole 2, nadepsané „Osvobození některých činností od daně ve veřejném zájmu“, hlavy IX této směrnice. Z toho vyplývá, že osvobození od daně stanovená v tomto článku mají za cíl zvýhodnit určité činnosti v obecném zájmu, jako je poskytování služeb uskutečňované veřejnými poštami uvedené v odst. 1 písm. a) tohoto článku.

47

Z povahy sledovaného cíle zejména vyplývá, že osvobození nelze uplatnit na specifické služby,

které lze oddělit od služeb v obecném zájmu, mezi které patří služby, které odpovídají zvláštním potřebám hospodářských subjektů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. dubna 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, bod 46 a citovaná judikatura).

48

Služby poskytované veřejnými poštami, jejichž podmínky byly individuálně dohodnuty, nelze tedy považovat za osvobozené od daně na základě čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112. Taková poskytování služeb odpovídají svojí povahou zvláštním potřebám dotčených uživatelů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. dubna 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, bod 47).

49

Je kromě toho třeba poznamenat, že obecný cíl uvedený v bodě 46 tohoto rozsudku se v oblasti poštovních služeb projevuje specifitějším cílem, a sice nabízet za omezenou cenu poštovní služby plnící základní potřeby veřejnosti. Takový cíl se za současného stavu unijního práva v podstatě kryje s cílem sledovaným směrnicí 97/67, a sice poskytováním všeobecných poštovních služeb (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. dubna 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, body 33 a 34).

50

V tomto ohledu již Soudní dvůr rozhodl, že za „veřejné pošty“ ve smyslu čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112 je třeba považovat veřejné nebo soukromé provozovatele, kteří se zavázali poskytovat poštovní služby plnící základní potřeby veřejnosti, a tedy, v praxi, poskytovat v členském státě všeobecné poštovní služby nebo jejich část, tak jak jsou definovány v článku 3 směrnice 97/67 (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 23. dubna 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, bod 36 a ze dne 21. dubna 2015, Komise v. Švédsko, C-114/14, EU:C:2015:249, bod 28).

51

Pokud jde o pojem „všeobecné poštovní služby“, i když jsou jeho obrysy definovány v čl. 3 odst. 1 směrnice 97/67, podle kterého taková služba odpovídá trvalému poskytování poštovní služby ve stanovené kvalitě ve všech místech na daném území za dostupné ceny pro všechny uživatele, odstavec 4 tohoto článku stanoví, že každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby všeobecné služby obsahovaly přinejmenším výběr, třídění, přepravu a dodání poštovních zásilek a poštovních balíků, jejichž váha nepřekračuje váhy uvedené v tomto ustanovení, jakož i služby doporučených a cenných zásilek. Článek 2 body 4 až 6 a 9 směrnice 97/67 poskytuje prostřednictvím různých definic další upřesnění týkající se obsahu takové minimální služby.

52

Ze žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že plnění dotčená ve věci v původním řízení spoívají v úředním doručování písemností v rámci soudních nebo správních řízení. Podle pravidel použitelných na taková doručování je písemnost, která se má doručit, předemtem povolení k doručení určenému poště nebo obdobnému poskytovateli. Tato písemnost je vložena do uzavřené obálky společně s předem připraveným formulářem dokladu o doručení, který je hned po doručení písemnosti vrácen orgánu, který o doručení požádal. Z těchto žádostí rovněž vyplývá, že poskytovatel služeb, který provádí úřední doručování, neposkytuje žádnou paušální záruku.

53

Přitom ze samotného znění čl. 3 odst. 4 směrnice 97/67, a zejména z pojmu „příjemnějším“, který je v něm uveden, vyplývá, že pokud členský stát musí příjemnějším dbát na to, aby byly zajištěny v něm uvedené služby, nic to nemění na tom, že je možné i další poštovní služby považovat za služby, které případně patří do všeobecných služeb zaručených tímto členským státem.

54

Přestože tedy není nezbytné přezkoumat, zda takové služby, jaké poskytly společnosti DIREKTexpress Holding a JUREX, patří do jedné ze zvláštních kategorií poštovních služeb, na které odkazuje čl. 3 odst. 4 směrnice 97/67, je třeba v projednávané věci uvést, že s ohledem na charakteristiky, které jsou jim vlastní, a kontext, ve kterém jsou poskytovány, mohou být tyto služby v každém případě považovány za součást všeobecných služeb, jak jsou definovány v tomto článku.

55

V tomto ohledu je třeba nejprve připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že provozovatelé, kteří zajišťují všeobecné poštovní služby nebo jejich část, podléhají zvláštnímu právnímu režimu se zvláštními povinnostmi. Rozdíl mezi „veřejnými poštami“ a ostatními provozovateli totiž netkví v povaze poskytovaných služeb, nýbrž ve skutečnosti, že podléhají takovému režimu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. dubna 2015, Komise v. Švédsko, EU:C:2015:249, bod 33).

56

V projednávané věci ze skutečností, které má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že během relevantního období společnosti DIREKTexpress Holding a JUREX skutečně podléhaly pravidlům, které nevyplývaly z individuálních dohod, ale ze zvláštních povinností podle německé právní úpravy.

57

Konkrétně podle této právní úpravy je držitel licence, která ho opravňuje k poskytování služeb doručování zásilek, povinen úředně doručit písemnosti bez ohledu na jejich váhu v souladu s ustanoveními procesních předpisů a zákonů, které upravují doručování ve správním řízení. Kromě toho odmítá takového držitele licence podléhá požadavkům stanoveným touto právní úpravou a musí být schválena příslušným vnitrostátním orgánem. Ze skutečností, které má k dispozici Soudní dvůr, dále vyplývá, že úřední doručování soudních rozhodnutí zahajuje běžně lhůtu k podání opravných prostředků a zahrnuje svěřené veřejných úkolů, jelikož podle německé právní úpravy je poskytovatel služeb doručování zásilek, jestliže je povinen provést úřední doručení, nadán veřejnou mocí, aby mohl splnit své povinnosti.

58

Z toho vyplývá, že tyto služby neslouží k uspokojení konkrétních potřeb hospodářských subjektů nebo některých dalších konkrétních uživatelů, ale k zajištění řádného výkonu spravedlnosti, jelikož umožňují úřední doručení dokumentů v rámci soudních nebo správních řízení.

59

Dále, pokud jde o podmínku stanovenou v čl. 3 odst. 1 směrnice 97/67, podle které se všeobecné

služby poskytují pro „všechny uživatele“, jak poznamenává předkládající soud, o úřední doručení, na které se vztahuje německá právní úprava dotčená v povodním řízení, žádají hlavní soudy a správní orgány. Z toho vyplývá, že o toto doručení nemůže požádat jakákoliv soukromá osoba, ale jsou v zásadě k dispozici orgánům veřejné moci.

60

Nicméně tato okolnost v žádném případě nebrání tomu, aby podmínka, na kterou se odkazuje v předchozím bodě, byla v projednávané věci splněna. Konkrétně zaprvé, jak správně připomíná Komise ve svém písemném vyjádření, „uživatelé“ poštovních služeb ve smyslu čl. 2 bodu 17 směrnice 97/67 jsou nejen fyzické nebo právnické osoby, které využívají takovou službu jako odesílatelé, ale i příjemci těchto služeb.

61

Zadruhé, i když jsou úřední doručení prováděna na základě pověření vydaných orgány veřejné správy, nic to nemění na tom, že činnost těchto orgánů nesmí uje k uspokojení jejich vlastních potřeb, ale k zajištění řádného fungování soudního nebo správního systému, jehož jsou členy. Tato činnost se tak vykonává na účet všech osob, kterých se týká možnost doručit písemnost postupem uvedeným v bodě 52 tohoto rozsudku.

62

Zatřetí, jak rovněž správně zdůrazňuje Komise, úřední doručování písemností představuje jen jednu složku všeobecných služeb, která musí být zajišťována členským státem, přičemž tento členský stát je navíc oprávněn určit v souladu s čl. 4 odst. 2 směrnice 97/67 několik poskytovatelů, aby zajistili jednotlivé složky všeobecných služeb nebo pokryli různé části území státu.

63

Konečně ze skutečností předložených Soudnímu dvoru vyplývá, že se služby úředního doručování písemností, které držitel licence na služby doručování zásilek musí povinně nabízet, zjevně musí nabízet v souladu s vnitrostátní právní úpravou, která tyto služby upravuje, za přijatelné ceny a na jakémkoliv místě německého území, což však musí ověřit předkládající soud.

64

Za těchto podmínek musí být takové služby, jako jsou služby dotčené ve sporech v povodních řízeních považovány za služby odpovídající základním potřebám německého obyvatelstva v souladu se zvláštním cílem poštovní oblasti, připomenutým v bodě 49 tohoto rozsudku.

65

S ohledem na výše uvedené je třeba konstatovat, že takové hospodářské subjekty, jako jsou společnosti DIREKTexpress Holding a JUREX, které, jak vyplývá ze skutečností, které má k dispozici Soudní dvůr, ale které přísluší ověřit předkládajícímu soudu, byly oba držiteli licence, která je opravovala nabízet služby doručování zásilek, a byly tedy povinny zajistit na jakémkoliv místě německého území úřední doručování písemností podle zvláštních podmínek uvedených v bodě 57 tohoto rozsudku, zajišťují část „všeobecných poštovních služeb“ ve smyslu článku 3 směrnice 97/67. Přitom, jak vyplývá z bodu 50 tohoto rozsudku, jelikož tyto služby jsou součástí všeobecných služeb, tyto hospodářské subjekty se musí považovat za „veřejné pošty“ ve smyslu čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112, když poskytují uvedené služby, takže musí být osvobozeny od DPH podle tohoto posledně uvedeného ustanovení.

Tyto úvahy nemohou být zpochybněny okolností, že podle vnitrostátní právní úpravy dotčené v povodním řízení nejsou dotčené služby považovány za součást všeobecných služeb. Jak totiž vyplývá z bodů 42 až 44 tohoto rozsudku, kvalifikace určité transakce ve vnitrostátním právu nemůže mít za následek, že bude podléhat DPH, aťkoliv podle unijního práva je na ni použitelné osvobození od DPH.

Totéž platí pro okolnost zděrazněnou finskou vládou v jejím písemném vyjádření, podle které DIREKTexpress Holding a JUREX nebyly Komisi oznámeny jakožto poskytovatelé, kteří zajišťovali část všeobecných poštovních služeb, v rozporu s povinností uvedenou v čl. 4 odst. 2 směrnice 97/67.

Konkrétní porušení této oznamovací povinnosti, i kdyby bylo prokázané, nemůže samo o sobě vést k tomu, že by členské státy mohly podle vlastního uvážení bránit použitelnosti osvobození od daně stanoveného v článku 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112, třebaže by se jednalo o služby, které spadají do všeobecných poštovních služeb. Přiznání takové možnosti členským státům by totiž porušovalo nejen judikaturu uvedenou v bodech 42 až 44 tohoto rozsudku, ale rovněž zásadu daňové neutrality, která brání tomu, aby v oblasti vybírání DPH bylo zacházeno rozdílně s hospodářskými subjekty, které uskutečňují tatáž plnění (v této poslední uvedené souvislosti viz rozsudek ze dne 28. června 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust a The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, bod 46 a citovaná judikatura).

Úvahy uvedené v bodě 65 tohoto rozsudku nejsou navíc zpochybněny čl. 3 odst. 7 směrnice 97/67, podle kterého všeobecné služby zahrnují vnitrostátní i přeshraniční služby.

I když toto ustanovení má zajistě za následek, že do pojmu „všeobecné služby“ jsou zahrnuty přeshraniční poštovní služby, jak jsou definovány v článku 3 směrnice 97/67, nelze jej pouze z tohoto důvodu vykládat tak, že vede k tomu, že takové vnitrostátní služby, jako jsou služby dotčené ve sporech v povodních řízeních, jsou z povahy tohoto pojmu vyloučeny z důvodu, že nabídka těchto služeb poskytovaných dotčeným poskytovatelem nezahrnuje přeshraniční služby. Stačí totiž uvést, jak vyplývá z bodu 62 tohoto rozsudku, že skutečnost, že členský stát může svobodně určit více poskytovatelů za účelem zajištění různých prvků všeobecných služeb nebo k pokrytí různých územních celků, znamená, že tento členský stát se může rozhodnout svěřit konkrétnímu hospodářskému subjektu pouze úřední doručování písemností dotčené v povodním řízení, které se vztahuje pouze na území dotčeného členského státu.

S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba odpovědět na položené otázky, že čl. 2 bod 13 a článek 3 směrnice 97/67 musí být vykládány v tom smyslu, že takoví poskytovatelé služeb doručování zásilek, jako jsou poskytovatelé dotčení v povodním řízení, kteří jsou jakožto držitelé vnitrostátní licence, která jim povoluje nabízet tuto službu, povinni provádět v souladu s ustanoveními vnitrostátního práva úřední doručování písemností od soudů nebo správních

orgán?, musí být považováni za „poskytovatele všeobecných služeb“ ve smyslu těchto ustanovení, takže tyto služby musí být osvobozeny od DPH jako služby poskytované „ve veřejnými poštami“ podle čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112.

K nákladům řízení

72

Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Článek 2 bod 13 a článek 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/67/ES ze dne 15. prosince 1997 o společných pravidlech pro rozvoj vnitřního trhu poštovních služeb Společenství a zvyšování kvality služby, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/6/ES ze dne 20. února 2008, musí být vykládány v tom smyslu, že takoví poskytovatelé služeb doručování zásilek, jako jsou poskytovatelé dotčení v původním řízení, kteří jsou jakožto držitelé vnitrostátní licence, která jim povoluje nabízet tuto službu, povinni provádět v souladu s ustanoveními vnitrostátního práva úřední doručování písemností od soudů nebo správních orgánů, musí být považováni za „poskytovatele všeobecných služeb“ ve smyslu těchto ustanovení, takže tyto služby musí být osvobozeny od daně z přidané hodnoty jako služby poskytované „ve veřejnými poštami“ podle čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty.

Podpisy.

(*1) – Jednací jazyk: němčina.